

અર્થશાસ્ત્ર
Economics
(318)
શિક્ષક દ્વારા અંકિત મૂલ્યાંકન કસોટી
Tutor Marked Assignment

કુલ ગુણ :20
Max Marks: 20

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નો ના ઉત્તર આપવા જરૂરી છે દરેક પ્રશ્નો ના ગુણ તેની સામે આપેલા છે.
(2) ઉત્તરવહી ના પ્રથમ પાનાં ઉપર તમારું નામ, અનુક્રમ નંબર ,અધ્યયન કેન્દ્ર નું નામ અને વિષય સારા અક્ષરો માં લખો .

પ્રશ્ન 1. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઇ પણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર લગભગ ૪૦-૬૦ શબ્દોમાં આપો. (૨)

(a) “દુનિયાની અર્થવ્યવસ્થાને બે ભાગ માં વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. - વિકસીત અર્થવ્યવસ્થા અને વિકાસશીલ અર્થવ્યવસ્થા”-આ વિધાનને આધારે આ બંને અર્થવ્યવસ્થા વચ્ચેની નીચે દર્શાવેલ વિશિષ્ટતા ઓના સંદર્ભમાં તફાવત દર્શાવો. (પાઠ-૧ જુઓ)

- ૧) ખેતી પર આધારીત
- ૨) વસ્તી માં તીવ્ર વધારો

(b) “કોઇ પણ રાષ્ટ્ર ની વૃદ્ધી સુનિશ્ચિત કરવા આયોજન જરૂરી છે” શું તમે આ વિધાન સાથે સહમત છો? તમારા જવાબને સમર્થન આપવા માટે બે કારણ જણાવો અને સમજાવો. (પાઠ-૨ જુઓ)

પ્રશ્ન 2. નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર લગભગ ૪૦-૬૦ શબ્દોમાં આપો. (૨)

(a) “વૃદ્ધિ વગર આર્થિક વિકાસ લગભગ અકલ્પ્ય છે” આ વિધાનના આધારે વૃદ્ધિ અને વિકાસના ખ્યાલ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. (પાઠ-૩ જુઓ)

(b) “અવિકસિત અર્થવ્યવસ્થા માં મોટા પ્રમાણમાં અલગ-અલગ સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડે છે” આ વિધાનના આધારે અવિકસિત અર્થવ્યવસ્થાની સામાન્ય વિશિષ્ટતાઓ સમજાવો. (પાઠ-૩ જુઓ)

પ્રશ્ન 3. નીચે આપેલા પ્રશ્નો માંથી કોઇ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 40-60 શબ્દોમાં આપો. (2)

(a) “બેકારી એ એવી વ્યક્તિ માટે કામ ન કરવાની પરિસ્થિતિ દર્શાવે છે કે જે વર્તમાન મજૂરીના દર પ્રમાણે કામ કરવા માટે તૈયાર છે પરંતુ તે સ્વૈચ્છિક આળસ નહીં પરંતુ અનૈચ્છિકની સ્થિતિ છે” આ વિધાનના આધારે બેકારીના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો. (પાઠ-૪ જુઓ)

(b) સાંખ્યિક માહિતીને વ્યવસ્થિત રીતે ટેબલ, ગ્રાફ અથવા ચાર્ટ સ્વરૂપમાં દર્શાવી શકાય છે. આવો જ એક આવેખ સ્તંભાલેખ છે. સ્તંભાલેખ તૈયાર કરવા માટેનાં પગથીયા જણાવો. (જુઓ પાઠ-૭)

પ્રશ્ન 4. નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઇ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 100-150શબ્દો માં આપો. (4)

(a) નીચે આપેલા શબ્દો સમજાવો.

(જુઓ પાઠ-૬)

- (1) વિશિષ્ટ શ્રેણી.
- (2) ખુલ્લા છેડા વાળા વર્ગો.
- (3) સંયમી આવૃત્તિ
- (૪) વર્ગસીમા
- (૫) આવૃત્તિ ચિહ્ન

(b) બેકારીનો દર કામ વગર ને શ્રમશક્તિ ની ટકાવારી છે. જેની ગણતરી નીચે મુજબ થાય છે.
બેકારીનો દર = (બેકાર શ્રમિક/ કુલ શ્રમશક્તિ x 100)

બેકારીનો દર અલગ-અલગ ધારણા મુજબ હોય છે. શું તમે બેકારી માપવાની અલગ-અલગ રીતે જણાવી શકશો? (જુઓ પાઠ-૪)

પ્રશ્ન 5. નીચે આપેલા પ્રશ્નો માંથી કોઈ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 100-150 શબ્દોમાં આપો. (4)

(a) ભારતના અલગ-અલગ રાજ્યોમાં જીવનનું સ્તર અલગ-અલગ હોય છે. કેટલાક રાજ્યો તુલનાત્મક રીતે જોતાં સમૃદ્ધ છે. જ્યારે કેટલાક રાજ્યો ગરીબ છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને ભારતમાં પ્રાદેશિક વિષમતાના કારણો જણાવો. (જુઓ પાઠ-૪)

(b) જાહેર માહિતી અને બિનજાહેર માહિતી વચ્ચે શો તફાવત છે? પ્રાથમિક માહિતી અને ગૌણ માહિતી એકત્રિત કરવાની પદ્ધતિઓ/સ્ત્રોતો જણાવો. (જુઓ પ્રકરણ- ૬)

પ્રશ્ન 6. નીચે આપેલ પ્રોજેક્ટમાંથી કોઈ પણ એક પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરો. (6)

(a) તમે જાણો છો કે આંકડાકીય માહિતી પ્રસ્તુત કરવાનો ઉદ્દેશ માહિતીને અસરકારક રીતે પ્રદર્શિત કરવા માટે દ્રશ્ય પ્રદર્શનની શક્તિ પ્રદાન કરે છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને એક પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરો. તમારી આસ-પાસની શાળામાં જઈ અની પાછલા ત્રણ વર્ષોમાં આર્ટ્સ, કોમર્સને સાયન્સમાં પ્રવેશ મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા એકત્ર કરો માહિતીના આધારે સ્તંભાલેખ, વિભાજિત સ્તંભાલેખ અને ટકાવારી મુજબ નો સ્તંભાલેખ તૈયાર કરો. (જુઓ પાઠ-૭)

(b) માહિતીને અલગ-અલગ સ્વરૂપમાં દર્શાવી શકાય છે. પાઈ ચાર્ટ/વર્તુળઆલેખ એક વર્તુળ છે જે અલગ-અલગ ઘટકોને દર્શાવવા માટે તેને ઘટક ક્ષેત્રમાં વિભાજિત કરે છે. જે માહિતી ને સમજવા તેમજ યોગ્ય રીતે રજુ કરવાની વિવિધ રીતોમાંથી એક રીત છે. તમે તમારા ઘરમાં ઉપયોગમાં લેવાતી ૧૦ વસ્તુઓ એકત્રિત કરો. (ઉદાહરણ તરીકે ટુથપેસ્ટ, દવા, દૂધ વગેરે) આ વસ્તુઓ પાછળ થતાં માસિક ખર્ચ દર્શાવતો એક પાઈ ચાર્ટ/ વર્તુળ આલેખ તૈયાર કરો.

(જુઓ પાઠ-૭)